

Tégla mész-homokból

Vállalkozó tsz — technikai akadályok

A kiskunhalasi járás köz-zelebe eső Csongrád megyei községekben sok helyen fel-tűnik az idegennek a fehér téglá. Azért csak az idegen-nek, mert a helybeliek na-gyon régen megszokták már. Szépek a fehér téglákból készített, natúr-ra puolt csa-ládi házak, kerítések. Szíve-sen vásárolják a „fészakra-kók” ezt az építőanyagot. Pontosabban vásárolják, mert már akkora a keres-lel ebből is, hogy protekció kell a beszerzéséhez.

A fehér mész-homok téglá tehát régen nem új talál-mány. Vállalkozó szellemű emberek a második világhá-ború előtt is gyártották. S már abban az időben is jó pénzért talált gazdára a ha-lasi téglá. Miért éppen a kiskunhalasi járásban ter-jedt el a fehér téglá? Bizo-nyosan azért, mert a végte-lennek tetsző Duna—Tisza köz-i homoktenger alatt se-hol sincs égetett vörös téglá-nak való agyag. Csak ho-mok és lápi mészszipap ta-lálható mindenütt. Kiskun-halasi pedig a homok és a lép közepébe épült.

A mész-homok téglát egyébként nem égetéssel, ha-nem gőzöléssel ötvözik kő-keménnyé. A kisajtott masz-szát bizonyos ideig forró gőzben fürdetik, s a benne levő mész a gőz hatására összecementálja a homokot.

Am eddig még senki sem gondolt arra, hogy ami le-hetőséges Kiskunhalason, a szegedi járásban is megva-lósítható. Legújabbán felka-rolta az ügyet a pusztamér-gesi Rizling Tsz tagsága. Te-kinthet, hogy aprószerű fe-hérhomoknak Pusztamérge-sen sincsenek híján, itt is — mint mindenütt a homoki községekben — szinte fel-mérhetetlen mennyiségben fordul elő a fehér téglá gyártására alkalmas homok. Fekete Antal, a tsz elnöke

mondotta el, hogy előzetes NSZK-ban készítették, ha-nem ügyes iparos emberek Magyarországon gyártották. Most pedig az NSZK-ra való hivatkozás alighanem a le-endő konkurenciától való félelmet takarja. Tovább gyanakszom: ilyen gépeket egynémelyik jól felszerelt szegedi gépműhelyben is tudnának készíteni, s igen nagy lenne a keletjük. Mert a fehér téglá éppúgy kel-lene Csengelén, Öttömösön, Domaszéken, mint a szegedi kislakásokhoz. Jó néhány szegedi járásbeli tsz szíve-sen foglalkozna vele, külö-nösen holtidőben, amik-or amúgy sincs munka a földeken. Csak most itt a probléma. Honnan kellene gépeket beszerezni.

Körül kellene nézni Sze-geden. Itt is vannak vállal-kozó szellemű mérnökök, üzemvezetők. S ha csupán a pusztamérgesi 12 millió téglá készülné el kezdetben talá-lékonyaságuk révén, az jó 400 kétszoba összkomfortos csa-ládi házhoz lenne elegendő.

Szegeden először

Országos közlekedés-gazdasági konferencia

Az első ízben megrende-zett országos közlekedés-gazdasági konferencia teg-nap kezdte meg munkáját Szegeden, a megyei tanács-háza nagytermében. Az el-nökségben helyet foglalt Kozsorus Ferenc, az MSZMP Csongrád megyei bizottsá-gának munkatársa is.

Kiss Károly, a MÁV sze-gedi igazgatóságának ve-zetője, a Közlekedéstudományi Egyesület területi szerveze-tének elnöke nyitotta meg a kétnapos értekezletet; üdvö-zölte a közlekedési vállalato-k, tudományos intézetek

küldötteit, a közlekedési vállalatok párt- és szak-szervezeti titkárai, a konfe-rencia közel 400 résztve-vőjét. Köszöntötte a KTE meghívására Szegedre ér-kezett Z. Jedrzejewskit, a Lengyel Autóközlekedési Vállalat igazgatóhelyettesét és dr. J. Leszczynskit, a Lengyel Közlekedéstudomá-nyi Intézet számítástechni-kai központjának ve-zető-jét. Megnyitó beszédében elmondotta, hogy a közleke-dési vállalatokra az új gaz-daságirányítási rendszerben fokozott feladatok várna-k.

Csepri József

Apró Antal hazaindult Mongóliából

Molomzsamc, a Mongol Népi Forradalmi Párt Poli-tikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára és más mongol vezetők bú-csúztatták kedden a KGST végrehajtó bizottsága ülésé-nek befejeztével hazainduló Apró Antalt, a Magyar Népköztársaság kormányá-nak elnökhelyettesét, a KGST állandó magyar kép-viselőjét.

Szintén kedden indult haza Fichtner, az NDK Mi-nisztertanácsának elnökhel-lyettese és Gricicov, a Ju-goszláv Szövetségi Végre-hajtó Tanács tagja is.

Átadta megbízólevelét a görög nagykövet

Kisházi Ödön, az Elnöki Tanács helyettes elnöke kedden fogadta Theodorisz Gheorghiadisz rendkívüli és meghatalmazott nagyköve-tet, a Görög Királyság új magyarországi nagykövetét, aki átadta megbízólevelét.

Theodorisz Gheorghiadisz megbízólevele átadásakor beszédet mondott, amelyre Kisházi Ödön válaszolt.

Kicsinyesek, irigykedők

Egy üzemünk mérnöke — néhány szakmunkással — olyan ügyes termelési megoldásokat alkalmazott, amely je-lentősen megnövelte az üzemrész termelési értékét. Ezért a felügyeleti szaktárca és a vállalat igazgatója magas pénzösszeget adott részére, s arányosan kisebb pénzjut-tást az érintett szakmunkásoknak. Ezt kis hivatalos ün-nepség keretében adta át a minisztérium illetékes fősz-tály-vezetője és a vállalat igazgatója. Ott voltak a kol-légák és a beosztottak is. Az ünnepség lefolyott légkörét még csak elviselte volna a szerencsétlen újító, hanem másnap és harmadnap azután az elhangzott „tréfás” meg-jegyzések, csipkelődések annyira megülték a gyomrát, hogy jól leitta magát, összetört néhány poharat, leszídtá az emberiséget — hajsza! híján rendőrkézzé került, ran-dalírozás címén.

A naiv, túlérzékeny ember azután elmondta: annyira bántja a kialakult légkör, ami miatt nem tud rendesen dolgozni, hogy legszívesebben otthagyná a céget. Nagyon bízik a Munka Törvénykönyvben, hogy majd joghátrá-nyos következmények nélkül kiléphet.

Ez az elhatározás talán elhamarkodott, de maga az eset többé-kevésbé általánosnak is mondható. Napjaink-ban helyenként új színekkel tör elő az a kispolgári in-dulat, amely a mások életének, dolgainak pletykaízü hányortogatásában éli ki magát. Akkor jelentkezik ez kü-lönösen, ha nagyobb anyagi előnnyel is jár valakinek a tudása, rátermettsége, a nagyobb időt, energiabefektetést kívánó munkája. Ha tehát valaki dolgozni akar és tud is, és ezt ráadásul valamelyest meg is fizetik, akkor annak bizony keserű lehet az élete a kicsinyes irigykedők között. Természetesen csak akkor, ha olyan naiv, mint az em-lített mérnök és nem veszi a bátorságot magának, hogy rendre utasítsa a semmirekellőket, esetleg lusta, tunya em-bereket, vagy az intrikus készséggel „megáldott” sze-mélyeket. Ne csodálkozzék, ha keseregnie kell annak, aki gyáva ahhoz, hogy megmondja: „Csináld utánam! Ha pe-dig ehhez lusta vagy, legalább halgass el”. Az sem utolsó dolog ugyanis az alkotó munka érdekében, ha a tehetséges embert dolgozni hagyják.

A mi mérnökünk úgy gondolta: inkább máshova megy, ahol azt remélheti, hogy nem érik ilyen atrocitá-sok. Az ő dolga — mondhatnánk. De vajon a párt- és a szakszervezeti vezetőségek is ezt mondják? Ezzel ez a kér-dés már társadalmi méretűvé, közügygé szélesült. A követ-kező években rendkívül nagy szerepe lesz annak, hogy a végzett munka arányában dotáljanak mérnököket, szak-munkásokat, vezetőket. Nagy szerepet kap a műszaki fej-lesztés, az újítás és a szellemi életben is sokkal jobban honorálják a társadalmi szükségleteket kielégítő értékes produkciókat. Ha ezt a folyamatot lépten-nyomon megtö-rrik kicsinyes irigykedő emberek — akik arra nem veszik a fáradságot, hogy munkába vessék magukat, de nem bír-ják elviselni, hogy a másik, a kollégájuk, a szomszédjuk, ismerősük többet keres, jobban él, mert jobban hasznosít-ja magát, nagyobb értékeket teremt a társadalom szá-mára mint ők... —, akkor nagyon könnyen kibicsaklik a párt és a kormány egészséges kezdeményezése.

Bárki azt felelhetné most, hogy pillanatnyilag nem ez a jellemző, sokkal inkább az ellenkezője. Az, hogy az anyagi ösztönzők kivirágzása mögé szorulnak erkölcsi, tu-dati normák. Kétségteljesen megvan ennek az ellenvetésnek a maga jogossága a jelenlegi viszonyok között. Csak azért dolgozni, hogy anyagi előnyeit élvezhessem annak, amit teszek, nagyon sivár gondolkodásmód és még silányabb érzelmi világot mutat. Egészen biztos, nagyon sokan él-nek úgy, hogy a pénzszerzés gondolatával kelnek reggel és azzal fekszenek este. Az ilyen ember nem sokat ért meg a társadalom érdekeiből, gondjaiból, nem lát saját ma-gán kívül, anyagi gyarapodásán túl semmit. Az ilyen ember méltatlan a társadalmi elismerésre és nem is lehet úgy kezelni, mint azt, aki ugyanígy végzi a dolgát, de van megfelelő morális alapja, társadalmi felelőssége és ra-gaszkodása ahhoz a munkához, amit végez. Az erkölcsi ér-tékek és a társadalmi felelősség semmivel sem kisebb jelentőségű tényező egy-egy ember megítélésénél, műkö-désének elbírálásánál, de jelen esetben a szocialista egyen-lődségből eredő rossz légkör került napirendre e cikkben. Ennek legalább olyan tradíciói vannak, mint a pénzhaj-szának.

Összefügg a mérnök esetével az is, hogy a szocializ-mus nem elégítheti ki egyformán a társadalmi, tehát az egyéni szükségleteket sem. Természetesnek kell tekinte-nünk, hogy ha mindenki képességei szerint dolgozik és végzett munkája arányában részesül a társadalom javai-ból, ebben nagyobb anyagi különbségek is szerepet ját-szanak a jövőben. Ez a különbségtétel a következő évek-ben sokkal világosabbá válik, leplezetlenebbé, mint koráb-ban. A pólusok kitágulása miatt mindenütt keletkezhet-nek olyan feszültségek, amelyek anyagi viszonyokban gyö-kereznek. Ilyenkor az ott működő párt- és szakszervezeti szervek gondos megfontolás után dönthetik el közlésre ke-rülő álláspontjukat. Nem támogathatnak olyan közfel-fogást egy üzemben, műhelyben, intézményben, tanszéken, amely az egyenlődség kimondatlan gondolatát és ér-zését kelti. Ez ellentmond felfogásunknak, a szocializmus bérezési elveinek és letöri az alkotó ambíciót.

Hasonlóképpen érvényesül felfogásunk abban is, ha fiktív munka, kevésbé értékes tevékenység után indo-kolatlanul jut valaki anyagi előnyökhöz, akár haveri, akár baráti vagy egyéb kapcsolatok alapján. Ez éppen annyira kispolgári, társadalomellenes és éppen olyan negatív hat az alkotó kedvre, mint az egyenlődsé.

Ezek már elvi megfontolások. A kicsinyes irigyke-dőknek azonban ehhez már nincsen közük, nekik csak az fáj, hogy miért nem ők jutnak jobb jövedelemhez, miért nem ők kerülnek dicsőretek, jutalmazásra. Ezek ártalma-sak, nagyon ártalmasak. Pártszervezeteinknek és szaksz-ervezeteinknek elvi álláspontunkat kell velük is szembe-szegezniük éppen úgy, mint a jogtalan haszonélvezőkkel szemben. Csak elvi alapon tudjuk okos, jó elgondolásaink-at érvényesíteni társadalmi méreteken, valamennyiünk hasznára. A munkahelyi egészséges légkörét csak elvi politikával lehet biztosítani és fejleszteni. Abból nem lehet kivételezés, haveri összekacsintás alapján jutó javadal-mazás, s attól elhallgat a kicsinyes irigykedők hangja.

S. J.

Nehezebbé vált a csökkent munkaképességűek foglalkoztatása

Új rendelet a helyzet javítására

Akárcsak az ország más részein, Szegeden is jobbra még megoldásra váró fel-adat a csökkent munkaké-pességű emberek helyzeté-nek, foglalkoztatásának tel-jes rendezése. Mivel a város lakossága az utóbbi tíz év-ben több mint 20 ezerrel nö-vekedett,

emelkedett a csökkent munkaképességűek szá-ma is.

A városi tanács még 1953-ban alapította meg a fonal-dolgozó vállalatot, mely indulásakor 80, ma már 500 dolgozót alkalmaz. Itt és a magföldolgozó vállalatnál is a dolgozók 75—80 százaléka csökkent munkaképességű. Szintén a tanács kezdemé-nyezte és segítette olyan szövetkezetek létrejöttét, me-lyekben csökkent munkaké-pességűeket lehet foglalko-ztatni. Ilyen jelenleg a si-ketek és csökkent munkaké-pességűek ktsz-e, valamint részben az Univerzál és a tö-megcikk készítő szövetkezet. A szegedi háziipari szövetke-zet részlegeiben mintegy 800 főt foglalkoztatnak, közülük 600-at bedolgozó rendszer-ben, azonban e szövetkezet-nél az elérhető kereset me-gelőzően alacsony.

Mivel évről évre nagyobb gondot jelent a csökkent munkaképességűek elhelye-zése, helyzetük pontos meg-ismerésére széleskörű vizs-gálatot, reprezentatív felmé-rést végeztek a tanács érde-

kelt szakigazgatási szervei. Megállapították, hogy

a megvizsgált mintegy 30 jelentősebb vállalatnál és szövetkezetnél az összes dolgozó 4,6 százaléka csökkent munkaképességű.

A vállalatok 1300 munka-helyet tartanak nyilván rész-ükre, de ezeknek csak 67 százalékában foglalkoztatják őket. A csökkent munkaké-pességűek egy része számuk-ra alkalmas munkahelyen dolgozik, más részüket szociális megfontolásból foglal-koztatják. Jelenleg körülbe-lül 500—600 azoknak a szá-ma, akik munkába helye-zésre várnak. Közülük 150—200-at a tanács egészségügyi osztálya is nyilvántartásba vett, és rászorultságukat fi-gyelembe véve részben szociális segínyt juttat számuk-ra, részben igyekszik előe-gíteni elhelyezkedésüket.

Már a közeljövőben is várható, hogy az üzemek anyagi érdekelttségével eset-leg ellentmondásba kerül a csökkent munkaképességűek foglalkoztatásának szociálpo-litikai célkitűzése. Elsősor-ban azoknál a vállalatoknál, ahol mostanáig szociális megfontolásból foglalkoztat-tak nagy számban csökkent munkaképességű dolgozókat, átcsoportosításukra, átképzé-sükre, illetve számukra esetleg új munkahely léte-sítésére lesz szükség. A meg-oldáshoz ad majd segítséget

a 2014/1967. számú kormány-rendelet, és ennek a közeljö-vőben megjelenő végrehaj-tási utasítása. A rendelet ér-telmében a jelenleg is alkalmazott csökkent munkaké-pességű dolgozókat

a vállalatok elsősorban kapuikon belül kötelesek foglalkoztatni.

Olyan munkahelyet kell ré-szükre biztosítani, ahol egészségük további romlása nélkül a korábbinál hatéko-nyabb munka végzésére ké-pesek. Amennyiben erre a vállalaton belül nincs ihe-tőség, úgy a területileg ille-tékes tanács munkaugyi szakigazgatási szerveihez kell fordulniuk, hogy az segítse elő foglalkoztatásukat. Még az idén december 31-ig a vállalatoknál, illetve a ke-rületi tanácsok mellett

bizottságokat kell létre-hozni a csökkent munka-képességű dolgozók elhe-lyezésének irányítására.

A városi tanács végrehajtó bizottsága tegnapi ülésén többek közt megtárgyalta a csökkent munkaképességű dolgozók foglalkoztatási le-hetőségeiről szóló tájékoztató jelentést, és utasította a vb illetékes osztályait, hogy készüljenek fel a kormány-rendeletből származó felada-tok végrehajtására és dolgo-zanak ki javaslatokat a csökkent munkaképességűek foglalkoztatásának további lehetőségeire.